

5.8 FYZIKA

5.1.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Obsah vyučovacího předmětu Fyzika je dán obsahem vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Předmět rozvíjí u žáků objektivně a spolehlivě pozorovat, měřit, experimentovat, vytvářet a ověřovat hypotézy, vyvozovat z nich závěry a ty ústně i písemně interpretovat. Osvojením si základních fyzikálních pojmů, veličin a zákonitostí vede žáky k porozumění fyzikálních jevů a procesů, vyskytujících se v přírodě, běžném životě i v technické či technologické praxi. Seznamuje žáky s možnostmi a perspektivami moderních technologií, učí žáky rozlišovat příčiny fyzikálních dějů, souvislosti a vztahy mezi nimi, předvídat je, popř. ovlivňovat, a to hlavně v souvislosti s řešením praktických problémů.

Vzdělávací obsah předmětu je rozdělen do několika tématických okruhů:

- *Pohyb těles; Síly*
- *Mechanické vlastnosti tekutin*
- *Energie*
- *Zvukové děje*
- *Elektromagnetické a světelné děje*
- *Vesmír*

V okruhu *Pohyb těles a Síly* se žáci zabývají pohyby těles, gravitační, tlakovou a třecí silou; poznávají jednoduché stroje – jejich využití v praxi; učí se o tepelných motorech.

V části *Mechanické vlastnosti tekutin* se žáci učí porozumět hydrostatickému a atmosférickému tlaku a zabývají se praktickým využitím Pascalova a Archimédova zákona.

V okruhu *Energie* je učivo zaměřené na různé formy energie, na přeměny skupenství a na obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie.

V okruhu *Zvukové děje* se žáci budou zabývat vlastnostmi zvuku, odrazem zvuku, ozvěnou a hudebními nástroji; zaměří se také na škodlivost nadměrného hluku.

V okruhu *Elektromagnetické a světelné děje* se naučí žáci sestavovat elektrický obvod, seznámí se s elektrickým a magnetickým polem, osvojí si dodržování pravidel bezpečné práce s elektrickými přístroji a zařízeními; seznámí se vlastnostmi světla a praktickým využitím optických přístrojů.

V okruhu *Vesmír* se budou žáci zabývat sluneční soustavou, měsíčními fázemi a hvězdami.

Fyzika je povinným vyučovacím předmětem pro žáky 2. stupně v 6. až 9. ročníku. Vyučuje se v 1 hodinové týdenní dotaci. Vyučovací předmět *Fyzika* je zpravidla vyučován v kmenových třídách, ve vhodných případech může probíhat i v jiných prostorách školy a mimo budovu školy.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- Učíme žáky různým metodám poznávání přírodních objektů, procesů, vlastností a jevů.
- Učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu.
- Podporujeme používání výpočetní techniky.
- Umožňujeme žákovi pozorovat, měřit a experimentovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry.
- Uplatňujeme individuální přístup k žákovi.
Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení.
- Při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace.
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.

Kompetence k řešení problémů

- Vytvářením praktických problémových úloh a situací učíme žáky prakticky problémy řešit.
- Učíme žáky poznatky aplikovat v různých oblastech života.
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení.
- Podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů.
- Podporujeme využívání moderní techniky a moderních technologií při řešení problémů.
- Učíme, jak některým problémům předcházet.
- Průběžně monitorujeme, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají.

Kompetence komunikativní

- Učíme žáky stručně, přehledně i objektivně sdělovat (ústně i písemně) postup a výsledky svých pozorování a experimentů.
- Klademe důraz na „*kulturní úroveň*“ mluveného i písemného projevu.

- Ve výuce podporujeme používání výpočetní techniky.
- Podporujeme kritiku a sebekritiku.
- Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky a vyučujícím a mezi žáky navzájem.

Kompetence sociální a personální

- Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování.
- Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
- Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.
- Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle.
- Podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů.
- Učíme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky, (mezi žáky a učiteli).
- Důsledně vyžadujeme dodržování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se žáci sami podíleli.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k poznání možností rozvoje i zneužití fyziky.
- Vedeme žáky k odpovědnosti za jejich zdraví a za zachování životního prostředí.
- Učíme žáky správně jednat v různých mimořádných život ohrožujících situacích.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.
- Učíme žáky preventivně předcházet nemocem a úrazům.
- Učíme žáky poskytnout účinnou první pomoc.
- Důsledně vyžadujeme dodržování stanovených pravidel (pravidla bezpečné práce při fyzikálních měřeních, pozorováních a experimentech, pravidla chování ve škole, v učebně fyziky, dodržování stanovených pracovních postupů apod..)

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci..
- V rámci možností a podmínek školy učíme žáky při práci využívat moderní technologie, postupy, pomůcky a techniku.
- Podporujeme využívání výpočetní techniky a internetu.

- Seznamujeme žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a důsledně vyžadujeme jejich dodržování.
- Vedeme žáky k dodržování a plnění jejich povinností a závazků.
- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky.

5.8.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Fyzika

Ročník: 6.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznat, zda je těleso v klidu či pohybu vůči jinému tělesu 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - označit, zda je těleso v klidu či pohybu vůči jinému tělesu 	<p>POHYB TĚLES, SÍLY</p> <p>Pohyby těles – pohyb a klid těles</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles při řešení jednoduchých problémů 	<ul style="list-style-type: none"> - znát vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles při řešení jednoduchých problémů - vysvětlit jev setrvačnost, uvést příklady 	<p>Vztah - rychlost, dráha, čas</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - rozeznat, zda na těleso v konkrétní situaci působí síla 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat, jak na tělesa působí gravitační síla - měřit siloměrem velikost síly 	<p>Tlaková síla a tlak – tlaková síla, tlak a jeho jednotka</p> <p>Gravitační pole a gravitační síla – přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa</p> <p>Působení sil stejných a opačných směrů na těleso</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - předvídat změnu pohybu těles při působení síly 	<ul style="list-style-type: none"> - načrtnout, jak různě orientovaná síla ovlivňuje těleso v pohybu, kdy se rychlost zvětšuje či zmenšuje - vysvětlit, kdy a jak tření zmenšujeme nebo zvětšujeme 	<p>Třecí síla – smykové tření, ovlivňování velikosti třecí síly v praxi</p>	Pv
<ul style="list-style-type: none"> - aplikovat poznatky o jednoduchých strojích při řešení praktických problémů 	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat jednoduché stroje a znát jejich praktické využití - sestavit fungující modely - objasnit princip parního stroje, spalovacího motoru, benzinového a naftového a tryskových motorů - pojmenovat využití různých typů motorů 	<p>Práce a výkon – jednoduché stroje a jejich užití v praxi; tepelné motory</p>	Pv, Vv

<p>- využívat poznatků o zákonitosti tlaku v klidných tekutinách pro řešení jednoduchých praktických problémů</p>	<p>- vybavit si, jak voda působí tlakem na dno, na stěny - vysvětlit souvislost mezi tlakem, hloubkou a hustotou - objasnit fungování spojených nádob a jejich využití v praxi - vyjádřit vlastními slovy princip Archimédova zákona a jmenovat projevy v praxi - popsat působení atmosférického tlaku, jeho projevy a souvislosti s počasím</p>	<p>MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN Pascalův zákon – hydraulická zařízení a jejich užití v praxi Hydrostatický a atmosférický tlak – souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny; souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře Archimédův zákon – vztlaková síla; potápění, vznášení se a plování těles v klidných tekutinách</p>	
---	--	---	--

Fyzika

Ročník: 7.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znát vzájemný vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem (bez vzorců) 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - svými slovy definovat práci a uvést příklad - svými slovy definovat výkon a uvést příklad 	Práce a výkon	
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznat vzájemné přeměny různých forem energie, jejich přenosu a využití 	<ul style="list-style-type: none"> - svými slovy vysvětlit zákon o zachování energie - označit různé druhy energie, jejich výhody a nevýhody - zjednodušeně vysvětlit fungování jaderné elektrárny - označit nebezpečí, vznikající v souvislosti s jadernou energií 	<p>ENERGIE</p> <p>Formy energie – druhy energie; elektrická energie a výkon; výroba a přenos elektrické energie; jaderná energie, jaderný reaktor, jaderná elektrárna; ochrana lidí před radioaktivním zářením</p>	OČMU Z
<ul style="list-style-type: none"> - rozeznat teplo přijaté či odevzdané tělesem 	<ul style="list-style-type: none"> - správně odečítat hodnoty z různých druhů teploměrů - popsat bod varu a mrazu - pojmenovat a popsat přeměny skupenství 	Přeměny skupenství – tání a tuhnutí, skupenské teplo tání; vypařování a kapalnění; teplota varu kapaliny	Pč, Ch
<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenovat zdroje obnovitelné i neobnovitelné - srovnat vliv těchto zdrojů na životní prostředí 	Obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie	P, Ch, EV2
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznat zdroje zvuku, jeho šíření a odraz 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit vznik a zdroje zvuku - popsat šíření a rychlost zvuku v různých látkách - vysvětlit ozvěnu, dozvuk, odraz zvuku - rozdělit hudební nástroje podle způsobu rozechvění, uvést příklady 	<p>ZVUKOVÉ DĚJE</p> <p>Vlastnosti zvuku – vznik a zdroje zvuku, látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku; odraz zvuku na překážce, ozvěna; hudební nástroje</p>	Hv

<p>- posoudit vliv nadměrného hluku na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<p>- pojmenovat nebezpečí plynoucí z nadměrného hluku - znát ochranu před nadměrným hlukem</p>	<p>škodlivost nadměrného hluku</p>	<p>P</p>
---	--	------------------------------------	----------

Fyzika

Ročník: 8.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sestavit podle schématu elektrický obvod 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nakreslit, popsat a sestavit jednoduchý el. obvod - vyhodnotit výšku napětí a nebezpečí zdroje - rozdělit spotřebiče na světelné, tepelné, pohybové a kombinované a uvést příklady - vysvětlit zkrat, nebezpečí s ním spojené a ochranu před ním 	<p>ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE</p> <p>Elektrický obvod – napětí zdroje, spotřebiče</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit stejnosměrný proud od střídavého a změřit elektrický proud a napětí 	<ul style="list-style-type: none"> - zelektrovat pravítko a demonstrovat elektrickou sílu - rozlišit dva druhy el. náboje a znát jejich vztah - popsat odporový drát a jeho využití v různých spotřebičích - odlišit stejnosměrný a střídavý proud - změřit voltmetrem el. proud a napětí v povolených hodnotách - vysvětlit obecně el. odpor - popsat využití elektřiny v autě - přibližně odhadnout příkon spotřebiče - porovnat spotřebiče z hlediska úspornosti - odečíst hodnoty spotřebované el. energie na elektroměru a vypočítat její cenu - vyjmenovat části a vysvětlit funkci elektromotoru, transformátoru, generátoru, termostatu 	<p>Elektrické pole – elektrická síla; elektrický náboj; tepelné účinky elektrického proudu; elektrický odpor; stejnosměrný elektromotor; transformátor</p> <p>Elektrické spotřebiče – hledisko úspornosti (A+, A, B, C ..)</p>	<p>EV2</p> <p>M</p>

<p>- znát zdroje elektrického proudu</p>	<p>- popsat a zapojit suchý el. člunek, vysvětlit různá provedení a použití - popsat akumulátor, uvést způsoby použití - vyjmenovat typy elektráren, popsat jejich princip a dopady jejich činnosti na životní prostředí - popsat vedení el. proudu od elektrárny ke spotřebiči</p>	<p>Zdroje el. proudu</p> <p>Elektrárny</p>	<p>EV2</p>
<p>- rozlišit vodiče od izolantů na základě jejich vlastností</p>	<p>- vysvětlit el. odpor v různých materiálech - rozlišit vodiče od izolantů na základě jejich vlastností a uvést příklady</p>	<p>Vodiče a izolanty</p>	
<p>- znát zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji a zařízeními</p>	<p>- popsat bezpečný postup při práci s el. přístroji a zařízeními - uvědomovat si největší bezpečnostní rizika</p>	<p>Dodržování pravidel bezpečné práce s elektrickými přístroji a zařízeními</p>	

Fyzika

Ročník: 9.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znát druhy magnetů a jejich praktické využití 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nakreslit a popsat magnetické pole - rozdělit magnety podle délky trvání a jejich vzniku - popsat vlastnosti a použití magnetů - popsat části, funkci a použití elektromagnetu - nakreslit a popsat kompas a popsat jeho využití - podle obrázku popsat el. zvonek - podle obrázku zjednodušeně popsat telefon 	<p>ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE</p> <p>Magnety, magnetismus, elektromagnety a jejich využití</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznat zda těleso je či není zdrojem světla 	<ul style="list-style-type: none"> - nakreslit a popsat blesk a jeho typy - popsat vznik hromu, vypočítat vzdálenost bouřky - vysvětlit princip hromosvodu, popsat ochranu před bleskem vůbec - vyjmenovat a rozdělit zdroje světla - nakreslit a popsat žárovku, její využití - popsat podle obrázku zářivku, označit její využití, výhody a nevýhody - vysvětlit význam světel na autě - vysvětlit výhody úsporné žárovky - mít povědomí o elektrickém oblouku a jeho využití 	<p>Vlastnosti světla – zdroje světla;;</p>	<p>D</p> <p>EV2</p>
<ul style="list-style-type: none"> - znát způsob šíření světla v prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat, jak vidí naše oko - popsat vlastnosti světla - rozlišit a popsat rovné, duté a vypuklé zrcadlo - objasnit využití zrcadel 	<p>Rychlost světla ve vakuu a v různých prostředích; odraz světla; druhy a využití zrcadel</p>	<p>P</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit lom světla při přechodu ze světla do vody - vysvětlit zákonitosti světla a stínu 		
- rozlišit spojnou čočku od rozptylky a znát jejich využití	<ul style="list-style-type: none"> - nakreslit, popsat a odlišit čočky, spojky a rozptylky - popsat využití čoček v brýlích na krátkozrakost a dalekozrakost - povšechně popsat fotoaparát, promítací přístroj, mikroskop, dalekohled 	Čočky a jejich využití; praktické využití optických přístrojů	P
- znát planety sluneční soustavy a jejich postavení vzhledem ke Slunci	<ul style="list-style-type: none"> - popsat vznik vesmíru - vyjmenovat planety Sluneční soustavy 	VESMÍR Sluneční soustava – její hlavní složky	P Z
- osvojit si základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese a jejím postavení ve vesmíru	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit vznik Země - popsat pohyby Země - popsat postavení Země ve vesmíru 	Země	
- objasnit pohyb planety Země kolem Slunce a pohyb Měsíce kolem Země	<ul style="list-style-type: none"> - předvést na modelu, jak vidíme měsíční fáze - vyjmenovat měsíční fáze - demonstrovat a popsat zatmění Slunce a Měsíce 	Měsíční fáze	
- rozlišit hvězdu od planety na základě jejich vlastností	<ul style="list-style-type: none"> - odlišit hvězdu od planety a satelitu na základě jejich vlastností 	Hvězdy – rozdíly mezi planetou a hvězdou	